

Dr Milan CEROVIĆ*

Rezultati poslovanja društava za osiguranje u osiguranju od autoodgovornosti u 2013. godini

UDK: 368.212"2013"

Priljubljen: 6. 8. 2014.

Prihvaćen: 15. 8. 2014.

Informativni prilog

Apstrakt

U članku se analiziraju ostvareni rezultati poslovanja društava za osiguranje koja su u 2013. godini obavljala poslove obaveznog osiguranja od autoodgovornosti. Prikazan je obuhvat portfelja, broj i iznos likvidiranih i rezervisanih zahteva za naknadu štete, racio brojevi, merodavan tehnički rezultat i ostvareni finansijski rezultati.

U cilju podizanja kvaliteta osiguranja od autoodgovornosti predlažu se i neka nova rešenja. Reč je o liberalizaciji tržišta, promeni bonus-malus sistema, napuštanju limitiranja režijskog dodatka i povećanju visine ograničenja troškova sprovođenja osiguranja na realniji nivo, ali uz doslednu primenu i kontrolu.

Ključne reči: autoodgovornost, premija, štete, racio brojevi, tehnički i finansijski rezultat

1. UVOD

Posmatrano prema broju zaključenih ugovora i ostvarenoj bruto premiji u 2013. godini, osiguranje vlasnika motornih vozila od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima najmasovnija je od svih vrsta životnih i neživotnih osiguranja u Srbiji. Ovo je jedina vrsta osiguranja koja nije liberalizovana u našoj zemlji. Zakonom o obaveznom osiguranju u saobraćaju i propisima Narodne banke Srbije, koja vrši nadzor nad obavljanjem delatnosti osiguranja, uređen je način utvrđivanja minimalne premije osiguranja, visina režijskog dodatka koji služi za pokriće troškova sprovođenja osiguranja, uključujući i visinu provizije za pribavljanje osiguranja. U cilju sagledavanja dovoljnosti premijskog sistema za pokriće šteta i drugih obaveza u skladu sa zakonom i mogućnosti usklađivanja poslovne politike društava za osiguranje, u radu se analiziraju ostvareni rezultati u celini, ali i po društvima za osiguranje. Ukazuje se i na

* Predsednik Udruženja korisnika osiguranja, e-mail: ukosbg@gmail.com.

neke dalje pravce razvoja ovog najznačajnijeg segmenta neživotnih vrsta osiguranja.

2. OBUHVAT OSIGURANJA

Zbog opasnosti da se njihovom upotrebom mogu pričiniti razne vrste šteta trećim licima, motorna vozila predstavljaju značajan potencijal u poslovima osiguranja. Po prirodi i specifičnosti pojedinih rizika, osiguranje motornih vozila razvrstava se u dve osnovne grupe rizika – osiguranje autokaska (AK) i osiguranje vlasnika, odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima (autoodgovornost ili AO). Osiguranje od autoodgovornosti je jedna od malog broja vrsta osiguranja, koja je obaveznog karaktera u skoro svim zemljama u svetu. Zbog stalnog povećanja broja motornih vozila i dinamičnog razvoja domaćeg i međunarodnog drumskog saobraćaja osiguranje od autoodgovornosti sve više dobija međunarodni karakter, što doprinosi većem stepenu standardizacije i usaglašavanja u cilju stalnog povećanja obima i visine zaštite trećih oštećenih lica, vlasnika, odnosno korisnika motornih vozila, ali i države (budući da deo šteta nastalih u saobraćaju opterećuje i društvo – „socioekonomske” i štete lica koje, prvenstveno zbog niskih minimalnih limita, nisu u celini pokrivene osiguranjem). Pored osiguranja vozila od rizika autokaska i vlasnika vozila od autoodgovornosti, osiguranje motornog vozila usko je povezano i značajno doprinosi razvoju drugih vrsta neživotnih osiguranja.¹

¹ Osiguranje lica od posledica nesrećnog slučaja (nezgode) u motornim vozilima i pri obavljanju posebnih delatnosti; obavezno osiguranje putnika u javnom prevozu; obavezno osiguranje od odgovornosti prevoznika za prevoz opasnih materija; pomoć na putu vezana za motorno vozilo; osiguranje kredita i finansijskog lizinga za kupovinu motornog vozila; osiguranje robe u domaćem drumskom transportu; osiguranje robe u međunarodnom drumskom transportu; osiguranje od odgovornosti prevoznika za robu u transportu; putno zdravstveno osiguranje lica za vreme boravka u inostranstvu; putno zdravstveno osiguranje, uključujući i pomoć za vreme zadržavanja van mesta boravka ili prebivališta i dr.

Prema visini ostvarene bruto premije 2013. godine, koja iznosi 226,8 miliona evra u odnosu na 230,9 miliona evra u 2012. i 247,4 miliona evra u 2011. godini, osiguranje motornih vozila zauzima prvo mesto u odnosu na sve druge vrste životnog i neživotnog osiguranja. Bruto premija osiguranja motornih vozila iz godine u godinu beleži blagi pad. U 2013. godini iznosila je 40,6% u odnosu na 42,8% u 2012. i 45,1% u 2011. posmatrano u odnosu na ukupnu premiju životnih i neživotnih osiguranja, a 52,0% u odnosu na 52,9% u 2012. i 54,7% u 2011. godini, posmatrano u odnosu na ukupnu premiju neživotnih osiguranja (Narodna banka Srbije, Podaci o poslovanju društava za osiguranje, godišnji izveštaji, dostupno na: http://www.nbs.rs/internet/cirilica/60/60_2/index.html, 1. 8. 2013).

U 2013. zabeležen je pad premije osiguranja motornih vozila od 1,8% u odnosu na 6,7% u 2012. i 1,2% u 2011. godini, ali uz različito kretanje i promene po vrstama osiguranja. Autokasko beleži pad od 7,9% u odnosu na 11,2% u 2012. i 5,0% u 2011., a osiguranje autoodgovornosti beleži blagi rast od 0,4% u odnosu na pad od 4,9 % u 2012. i rast od 0,3% koji je zabeležen u 2011. godini (Narodna banka Srbije, Podaci o poslovanju društava za osiguranje, godišnji izveštaji, dostupno na: http://www.nbs.rs/internet/cirilica/60/60_2/index.html, 1. 8. 2013).

Veći deo premije motornih vozila pripada osiguranju od autoodgovornosti (uključujući druga osiguranja od odgovornosti pri upotrebi motornih vozila), i to 170,7 miliona evra u odnosu na 170,0 miliona evra u

2012. i 178,8 miliona evra u 2011. što predstavlja 30,6% u odnosu na 31,5% u 2012. i 32,6% u 2011. od ukupne premije životnih i neživotnih osiguranja, 39,2% u odnosu na 39,0% u 2012. i 39,5% u 2011. od premije svih vrsta neživotnih osiguranja ili 75,3% u odnosu na 73,6% u 2012. i 72,3% u 2011. godini, od ukupne premije motornih vozila (Narodna banka Srbije, Podaci o poslovanju društava za osiguranje, godišnji izveštaji, dostupno na: http://www.nbs.rs/internet/cirilica/60/60_2/index.html, 1. 8. 2013).

Bruto premija auto-kaska, uključujući kasko osiguranje motornih vozila bez sopstvenog pogona i druga osiguranja motornih vozila, iznosila je 56,1 milion evra u odnosu na 60,9 miliona evra u 2012. i 68,6 miliona evra u 2011, što čini 10,0% u poređenju sa 11,3% u 2012. i 12,5% u 2011., od ukupne premije životnih i neživotnih osiguranja, 12,9% u odnosu na 14,0% u 2012. i 15,2% u 2011. od premije svih vrsta neživotnih osiguranja, ili 24,7% u odnosu na 26,4% u 2012. i 27,7% u 2011. godini, od ukupne premije motornih vozila (Narodna banka Srbije, Podaci o poslovanju društava za osiguranje, godišnji izveštaji, dostupno na: http://www.nbs.rs/internet/cirilica/60/60_2/index.html, 1. 8. 2013).

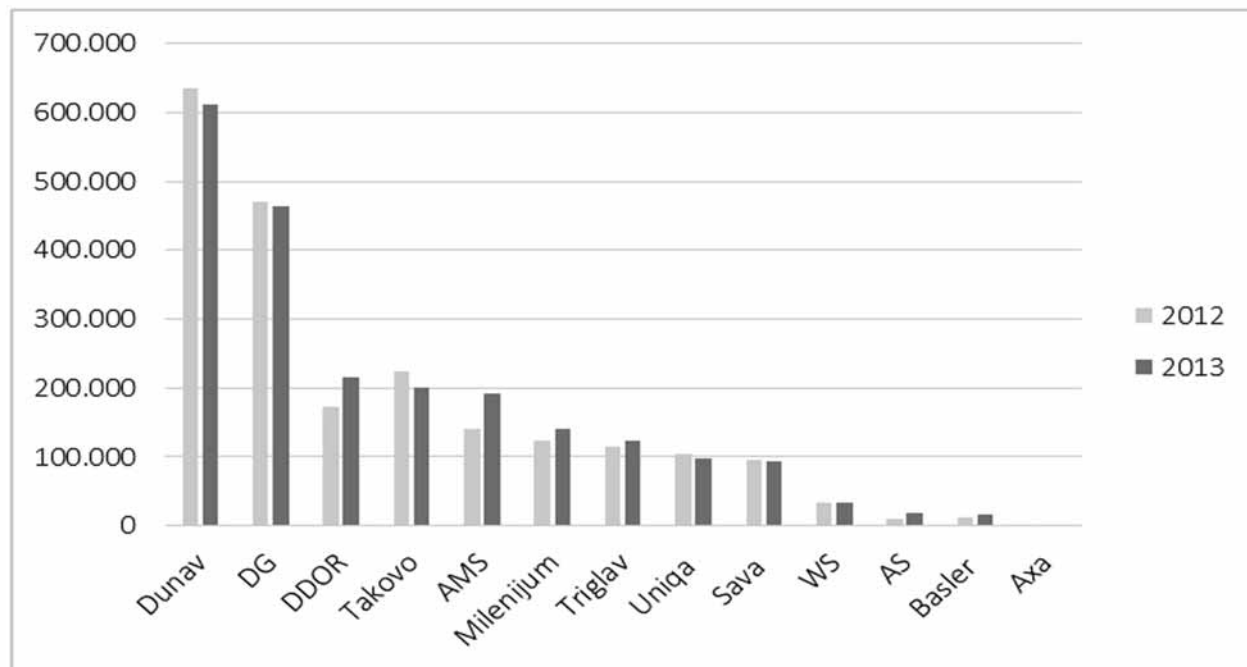
U nastavku ovog rada prikazaćemo ostvarene rezultate poslovanja društava za osiguranje koja obavljaju poslove obaveznih osiguranja u saobraćaju, i to deo portfelja koji se odnosi na obavezno osiguranje od autoodgovornosti prema podacima Udruženja osiguravača Srbije (u daljem tekstu: UOS).

Tabela br. 1. Broj zaključenih osiguranja od autoodgovornosti po društvima 2011–2013.

	Društvo	2011.			2012.			2013.		
		Broj	%	Indeks	Broj	%	Indeks	Broj	%	Indeks
1	<i>Dunav</i>	482.305	23,8	108,4	634.857	29,7	131,6	612.397	27,7	96,5
2	<i>DG</i>	394.636	19,5	104,6	470.766	22,0	119,3	463.540	21,0	98,5
3	<i>DDOR</i>	295.991	14,6	93,9	173.314	8,1	58,6	215.097	9,7	124,1
4	<i>Takovo</i>	225.258	11,1	103,7	224.085	10,5	99,5	200.565	9,1	89,5
5	<i>AMS</i>	128.323	6,3	95,5	141.551	6,6	110,3	192.837	8,7	136,2
6	<i>Milenijum</i>	107.190	5,3	130,0	124.354	5,8	116,0	140.803	6,4	113,2
7	<i>Triglav</i>	149.862	7,4	105,6	115.151	5,4	76,8	124.059	5,6	107,7
8	<i>Uniqa</i>	99.425	4,9	94,4	104.903	4,9	105,5	98.255	4,4	93,7
9	<i>Sava</i>	94.166	4,6	71,9	95.215	4,4	101,1	92.585	4,2	97,2
10	<i>WS</i>	26.110	1,3	83,0	33.296	1,6	127,5	34.083	1,5	102,4
11	<i>AS</i>	19.208	0,9	23,2	10.813	0,5	56,3	18.584	0,8	171,9
12	<i>Basler</i>	2.914	0,1	0,0	12.504	0,6	429,1	17.229	0,8	137,8
13	<i>Axa</i>	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0	698	0,0	0,0
14	Ukupno	2.025.388	100,0	98,1	2.140.809	100,0	105,7	2.210.732	100,0	103,3

Izvor: Udruženje osiguravača Srbije. (2013). *Pregled premija osiguranja, šteta i drugih podataka o osiguranju od autoodgovornosti u 2013. godini.*

Grafikon br. 1. Broj osiguranja od autoodgovornosti po društvima 2012. i 2013. godine

Izvor: Udruženje osiguravača Srbije. (2013). *Pregled premija osiguranja, šteta i drugih podataka o osiguranju od autoodgovornosti u 2013. godini.*

Poslove osiguranja od autoodgovornosti u 2013. obavljalo je 13 društava za osiguranje, jedno društvo više u odnosu na 2012. godinu.

Redosled u Tabeli br. 1 prikazan je prema broju zaključenih osiguranja u 2013. godini, i to počev od društva za osiguranje sa najvećim brojem zaključenih osiguranja. Broj zaključenih ugovora o osiguranju u 2013. povećan je za 69.923 vozila ili 3,3% u odnosu na 115.421 ili 5,7% u 2012. i u odnosu na pad od 38.941 vozilo ili 1,9%, što je zabeleženo u 2011. godini. Imajući u vidu da je Axa počela rad u 2013., sedam društava je povećalo broj zaključenih osiguranja za 131.709, a pet društava je zabeležilo smanjenje za 62.484 vozila u odnosu na prethodnu godinu. Povećanje se kretalo od najnižeg (787) kod *Wiener Staedtische* do najvećeg (51.286) kod *AMS*, a smanjenje od 2.630 kod *Save* do 23.520 vozila kod *Takova*.

Najveći broj 612.397 vlasnika motornih vozila zaključilo je osiguranje kod *Dunava*. Drugo mesto sa 463.540 zadržala je *Delta Generali*, a *DDOR* i *Takovo* su zamenili mesta. *DDOR* je povećao broj na 215.097 i sa četvrtog zauzeo treće, dok je *Takovo* uz blag pad sa 200.565 zaključenih osiguranja, sa trećeg u 2012., dospelo na četvrto mesto u 2013. godini. Redosled ostalih društava ostao je isti kao u prethodnoj godini uz različit rast, izuzev blagog pada broja zaključenih osiguranja kod *Uniqe* i *Save*.

Najveći rast izražen u procentima u odnosu na prethodnu godinu 71,9% zabeležio je *AS*, 37,8% *Basler*, 36,2% *AMS*, 24,1% *DDOR* i 13,2% *Milenijum*, a najveći pad 10,5% *Takovo*, 6,3% *Uniqa* i 3,5% *Dunav*.

U 2013. ostvareno je 169,3 miliona evra bruto premije, u odnosu na 168,3 miliona evra u 2012. i 177,6 miliona evra u 2011. godini. Bruto premija je povećana za 997.386 evra prema smanjenju od 9.320.178 u 2012. i povećanju koje je u 2011. godini iznosilo 314.392 evra.

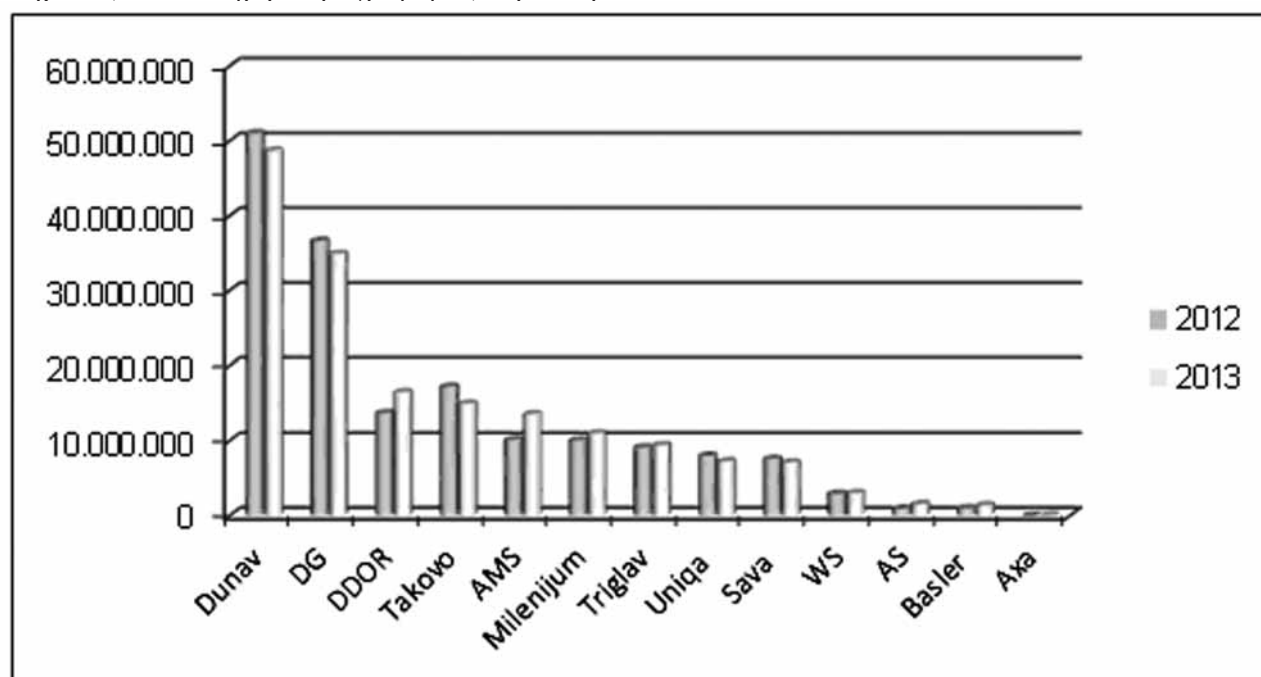
Posmatrano po društvima, najveći deo 48,7 miliona evra u odnosu na 51,0 u 2012. i 42,6 miliona evra u 2011. ostvario je *Dunav*. Drugo mesto sa 34,9 miliona evra u odnosu na 36,6 u 2012. i 34,6 miliona evra zauzima *Delta Generali*, treće sa 16,5 miliona evra u odnosu na 13,7 u 2012. i 26,2 miliona evra u 2011. *DDOR Novi Sad*, četvrto sa 15,0 miliona evra u odnosu na 17,2 u 2012. i 19,5 miliona evra u 2011. *Takovo*, a peto mesto *AMS* sa 13,6 miliona evra u odnosu na 10,1 milion evra koliko je iznosilo u 2012. i 2011. godini. *Milenijum*, *Triglav*, *Uniqa* i *Sava* ostvarili su premiju koja se kretala od 7,1 kod *Save* do 11,0 miliona evra kod *Milenijuma*. *Wiener Staedtische* je inkasirao 3,0 miliona evra u odnosu na 2,9 u 2012. i 2,6 u 2011, *AS* 1,5 u odnosu na 0,9 u 2012. i 1,7 miliona evra u 2011, *Basler* 1,4 miliona evra u odnosu na 1,0 u 2012. i 0,2 miliona evra u 2011. i *Axa* 57.000 evra.

Tabela br. 2. Bruto premija osiguranja od autoodgovornosti po društvima 2011–2013.
(izraženo u evrima po srednjem kursu NBS 31. 12. za svaku godinu i u procentima)

	Društvo	2011.			2012.			2013.		
		2011.	%	Indeks	2012.	%	In-deks	2013.	%	Indeks
1	Dunav	42.599.920	24,0	110,1	51.021.172	30,3	119,8	48.661.530	28,8	95,4
2	DG	34.564.276	19,5	105,5	36.630.446	21,8	106,0	34.883.049	20,6	95,2
3	DDOR	26.222.889	14,8	96,1	13.679.795	8,1	52,2	16.492.737	9,8	120,6
4	Takovo	19.474.393	11,0	106,3	17.222.734	10,2	88,4	14.960.734	8,8	86,9
5	AMS	10.110.941	5,7	97,8	10.140.839	6,0	100,3	13.556.416	8,0	133,7
6	Milenijum	9.638.354	5,4	130,6	10.075.054	6,0	104,5	10.978.463	6,5	109,0
7	Triglav	13.197.507	7,4	109,5	9.130.202	5,4	69,2	9.397.228	5,6	102,9
8	Uniqa	8.796.818	5,0	97,1	8.010.127	4,8	91,1	7.263.745	4,3	90,7
9	Sava	8.471.691	4,8	73,8	7.561.263	4,5	89,3	7.107.005	4,2	94,0
10	WS	2.559.133	1,4	97,0	2.930.549	1,7	114,5	3.021.290	1,8	103,1
11	AS	1.743.008	1,0	23,9	907.233	0,5	52,0	1.525.766	0,9	168,2
12	Basler	240.193	0,1	0,0	989.533	0,6	412,0	1.391.138	0,8	140,6
13	Axa	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0	57.230		
14	Ukupno	177.619.124	100,0	100,2	168.298.946	100,0	94,8	169.296.332	100,1	100,6

Izvor: Udruženje osiguravača Srbije. (2013). *Pregled premija osiguranja, šteta i drugih podataka o osiguranju od autoodgovornosti u 2013. godini.*

Grafikon br. 2. Bruto premija osiguranja od autoodgovornosti po društvima 2012. i 2013. u evrima

Izvor: Udruženje osiguravača Srbije. (2013). *Pregled premija osiguranja, šteta i drugih podataka o osiguranju autoodgovornosti u 2013. godini.*

ostvario je *Dunav* 27,7% u odnosu na 29,7% u 2012. i 23,8% u 2011. gledano po broju osiguranika i 28,8% u odnosu na 30,3% u 2012. i 24,0% u 2011. godini po iznosu premije. Na drugom mestu je *Delta Generali* sa 21,0% u odnosu na 22,0% u 2012. i 19,5% u 2011. po broju osiguranika i 20,6% u odnosu na 21,8% u 2012. i 19,5% u 2011. po iznosu premije, na trećem mestu je *DDOR Novi Sad* sa 9,7% u odnosu na 8,1% u 2012. i 14,6% u 2011. po broju osiguranika i 9,8% u odnosu na 8,1% u 2012. i 14,8% u 2011. posmatrano po iznosu ostvarene premije osiguranja, a na četvrtom *Takovo* sa 9,1% u odnosu na 10,5% u 2012. i 11,1% u 2011. po broju zaključenih osiguranja i 8,8% u odnosu na 10,2% u 2012. i 11,0% u 2011. godini po iznosu premije. Ostalih devet društava za osiguranje zaključili su zajedno 32,5% u odnosu na 29,8% u 2012. i 31,0% u 2011. po broju osiguranika, čije se pojedinačno učešće u 2013. kretalo od 0,03% kod *Axe*, do 8,7% kod *AMS* i 32,1% u odnosu na 29,6% u 2012. i 30,8% u 2011. po iznosu premije osiguranja, čije se pojedinačno učešće u 2013. godini kretalo od 0,03 kod *Axe* do 8,0% kod *AMS osiguranja*.

Dva najveća društva za osiguranje smanjila su portfelj u poređenju sa prethodnom godinom na 48,7% u odnosu na 51,6% u 2012. i 43,3% u 2011. posmatrano po broju osiguranika i 49,3% u odnosu na 52,1% u 2012. i 43,4% u 2011. po iznosu ukupne premije osiguranja. Prva tri društva ostvarila su portfelj od 58,4% u odnosu na 62,1% u 2012. i 57,9% u 2011. po broju osiguranika i 59,1% u odnosu na 62,3% u 2012. i 58,2% u 2011. po iznosu premije, a prva četiri društva 67,5% u odnosu na 70,2% u 2012. i 69,0% u 2011. po broju osiguranika i 67,9% u odnosu na 70,4% u 2012. i 69,2% u 2011. godini, posmatrano po iznosu premije osiguranja. Mali obuhvat zabeležila su tri društva – *Wiener Staedtsche* 1,5% u odnosu na 1,6% u 2012. i 1,3% u 2011. po broju osiguranika i 1,8% u odnosu na 1,7% u 2012. i 1,4% u 2011. po iznosu premije, *AS* 0,8% u odnosu na 0,5% u 2012. i 0,9% u 2011. po broju osiguranika i 0,9% u odnosu na 0,5% u 2012. i 1,0% u 2011. po iznosu premije, *Basler* 0,8% u odnosu na 0,6% u 2012. i 0,1% u 2011. po broju osiguranika i 0,8% u odnosu na 0,6% u 2012. i 0,1% u 2011. godini, po iznosu premije osiguranja i *Axa* sa svega 0,03% po broju zaključenih osiguranja i po iznosu bruto premije u 2013. godini.

Prosečna premija po jednom zaključenom osiguranju pala je na 76,6 evra u odnosu na 78,6 u 2012., 87,7 u 2011. i 85,9 evra koliko je iznosila u 2010. godini. U tri poslednje godine, najveću prosečnu premiju po jednom vozilu zabeležio je *Wiener Staedtsche* 88,6 evra, u odnosu na 88,0 u 2012. i 98,0 evra u 2011, a najnižu *AMS* 70,3 evra u odnosu na 71,6 evra u 2012. i 78,8 evra u 2011. godini. Prosečna premija u Srbiji najniža je u odnosu na prosečnu premiju drugih država na Balkanu. To je rezultat više faktora. Kao najvažnije treba istaći domaću

sudsku praksu o visini naknade šteta na licima i minimalne limite pokrića koji su, takođe, najniži na Balkanu i među najnižim u Evropi, zatim učestalost šteta, kao i broj i iznos isplaćenih i broj i iznos rezervisanih šteta.

3. RASPODELA PREMIJE OSIGURANJA

Raspodela bruto premije osiguranja vrši se na osnovu akata poslovne politike svakog društva za osiguranje na režijski dodatak (u daljem tekstu: RD), preventivu i tehničku premiju, u skladu s propisima, imajući u vidu određena ograničenja. Ukupan iznos RD svih društava iznosi 31,1 milion evra, u odnosu na 30,7 u 2012. i 32,4 miliona evra koliko je iznosio u 2011. godini. Prosečno izdvajanje za RD od bruto premije svih društava iznosi 18,3% u odnosu na 18,2% koliko je iznosilo u prethodne dve godine, uz veoma male razlike po društvima. Četiri društva su izdvojila više od proseka: 20,0% *Milenijum*, 19,6% *AMS*, 19,4% *Uniq*a, 18,4% *AS*, a devet društava je izdvojilo RD ispod proseka: *Axa* i *Takovo* po 18,2%, a ostalih sedam društava izdvojilo je za režiju 18,0% od ostvarene bruto premije osiguranja.

Po visini RD, na prvom mestu je *Dunav* sa 8,8 miliona evra ili 28,2% u odnosu na 29,9% u 2012. i 23,7% od ukupnog RD u 2011, zatim sledi *Delta Generali* 6,3 ili 20,2% u odnosu na 21,5% u 2012. i 19,2% u 2011, treći je *DDOR* sa 3,0 ili 9,6% u odnosu na 8,0% u 2012. i 14,6% u 2011, četvrto je *Takovo* sa 2,7 ili 8,8% u odnosu na 10,2% u 2012. i 11,0% u 2011. godini, peto je *AMS* sa 2,7 ili 8,6%, a na šestom mestu je *Milenijum* sa 2,2 miliona evra ili 7,1% od ukupnog iznosa RD svih društava za osiguranje. Na preostalih sedam društava otpada 5,5 miliona evra ili 17,6% ukupnog RD, uz pojedinačno kretanje između 10.000 ili 0,03% kod *Axe* do 1,7 miliona evra ili 5,4% kod *Triglava*. Učešće dva najveća društva smanjilo se na 48,4% u odnosu na 51,4% u 2012. i 42,9% u 2011, prva tri na 58,0% u odnosu na 61,6% u 2012. i 57,5% u 2011, a prva četiri društva na 66,8% u odnosu na 69,9% u 2012. i 68,4% u 2011. godini, od ukupnog iznosa RD.

Deo bruto premije osiguranja od autoodgovornosti za preventivu, koja služi za sprovođenje mera radi sprečavanja i suzbijanja rizika koji ugrožavaju lica i imovinu, uključujući 1,2% doprinosa za video nadzor na putevima (Zakon o obaveznom osiguranju u saobraćaju, 2009, čl. 45. st. 4–6)² iznosi 3,4 u odnosu na 3,5 miliona evra u 2012. ili 2,0% koliko je iznosio u 2013. i 2012.

Imajući u vidu da visina troškova sprovođenja osiguranja (u daljem tekstu: TSO) u značajnoj meri utiče

² Društva za osiguranje 1,2% bruto premije osiguranja od autoodgovornosti uplaćuju na poseban račun za funkcionisanje i unapređenje sistema za praćenje, kontrolu i regulisanje saobraćaja u trajanju od 5 godina tako da ova obaveza prestaje 12. 10. 2014. godine.

na ostvarene rezultate poslovanja, neophodno je imati u vidu limitiranje RD do najviše 23% bruto premije, TSO, uključujući i troškove pribavljanja, koji ne mogu biti veći od ostvarenog RD i provizije za prodaju polisa osiguranja koja ne može iznositi više od 5% od bruto premije. Društvo za osiguranje dužno je da u okviru svojih finansijskih izveštaja za poslove osiguranja od autoodgovornosti posebno sastavlja uporedni pregled prihoda i rashoda i da utvrđuje i iskazuje dobitak, odnosno gubitak (Zakon o obaveznom osiguranju u saobraćaju, 2009, čl. 45. st. 1–3).

Troškovi sprovođenja osiguranja od autoodgovornosti iznose 60,7 miliona evra u 2013. u odnosu na 73,2 u 2012. i 68,6 miliona evra u 2011. ili 35,9% u 2013. u odnosu na 43,5% u 2012. i 38,6% u 2011. godini, od bruto premije i kod većine društava nisu pokriveni iznosom RD (Udruženje osiguravača Srbije, 2013). Pokrivenost TSO režijskim dodatkom povećana je na 51,1% sa 41,9% u 2012. i 47,2% koliko je iznosila u 2011. godini. To ukazuje da je u odnosu na 2012. godinu, za 9,2% povećano pokriće TSO režijskim dodatkom, a smanjeno nenamensko trošenje premije koja služi za nadoknadu šteta i drugih obaveza u vezi sa štetama, što je osnovna funkcija delatnosti osiguranja. Kod TSO najveći deo se odnosi na troškove pribavljanja osiguranja, odnosno provizije i druga davanja zastupnicima, agencijama i

posrednicima koji obavljaju poslove zaključivanja osiguranja, od kojih veći deo pripada tehničkim pregledima. TSO veći su od RD za blizu 2 puta u odnosu na 2,4 puta u 2012. godini. Više od RD, za TSO utrošeno je 17,6% u odnosu na 25,3% u 2012. i 20,4% bruto premije osiguranja u 2011. godini. Izdvajanje za RD moglo je biti veće u proseku za 4,7% prema 4,8% u 2012. godini, što bi povećalo pokrivenost TSO na 55,8% u odnosu na 52,9% u 2012. godini. RD kod svih društava niži je od zakonom limitiranih 23,0%, bez obzira na činjenicu što kod većine društava ne pokriva TSO, a još više iznenađuje što je novom Minimalnom tarifom premija (2014) limitiran na 18% bruto premije ili 22,5% tehničke premije osiguranja od autoodgovornosti.

4. ZAHTEVI ZA NAKNADU ŠTETE

Prema podacima Narodne banke Srbije u postupku rešavanja bilo je 70.828 zahteva za naknadu štete, 13.721 je rezervisan predmet na kraju prethodne godine i 57.107 zahteva za naknadu štete je prijavljeno u toku 2013. godine.

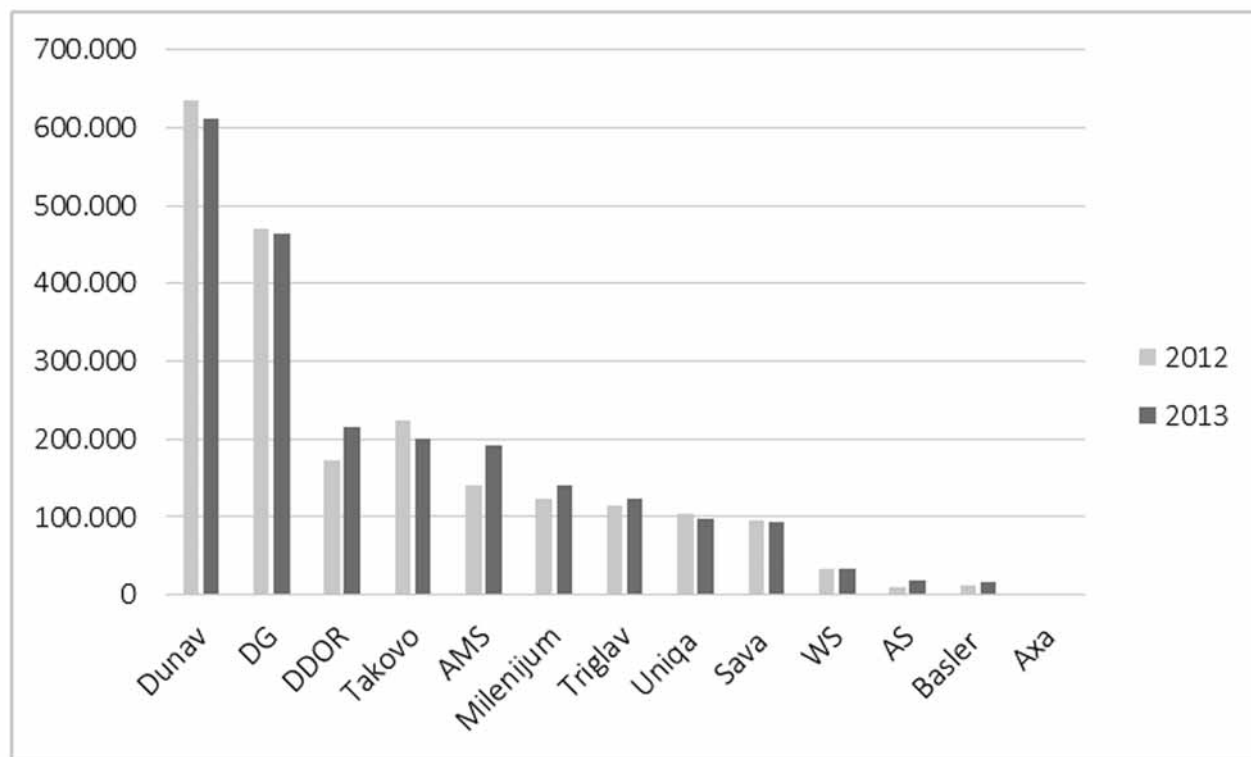
Likvidirano je 52.546 šteta u odnosu na 51.799 šteta u 2012. i 60.985 šteta u 2011. primljenih zahteva za naknadu štete u iznosu od 78,1 milion evra u odnosu na

Tabela br. 3. Štete osiguranja od autoodgovornosti po društvima u 2013. (iznos u evrima po srednjem kursu NBS 31. 12. 2013.)

	Društvo	Likvidirane štete			Rezervisane štete					
		Broj	LŠ	Prosek	Broj Rnpš	Rnpš	Prosek Rnpš	Rnnpš	RŠ	% Bzp
1	AMS	2.900	4.394.686	1.515	803	3.958.999	4.930	1.947.600	5.906.600	49,7
2	AS	463	746.576	1.612	182	794.900	4.368	618.961	1.413.861	119,4
3	Axa	2	2.137	1.069	1	820	820	916	1.736	25,8
4	Basler	311	343.800	1.105	71	94.171	1.326	282.026	376.197	31,8
5	DDOR	4.236	10.639.608	2.512	2.115	13.951.184	6.596	5.899.796	19.850.980	135,7
6	DG	11.399	13.678.788	1.200	1.826	8.324.839	4.559	21.827.435	30.152.274	84,3
7	Dunav	14.250	21.750.989	1.526	3.209	21.043.003	6.557	12.461.687	33.504.690	65,7
8	Milenijum	4.274	5.163.531	1.208	1.052	2.796.242	2.658	4.262.736	7.058.977	68,0
9	Sava	2.156	3.519.963	1.633	690	2.782.111	4.032	4.535.899	7.318.010	99,6
10	Takovo	5.707	7.466.777	1.308	1.318	5.039.545	3.824	10.406.858	15.446.402	96,2
11	Triglav	2.863	4.504.419	1.573	985	3.839.419	3.898	5.781.750	9.621.169	107,1
12	Uniqa	2.796	4.293.876	1.536	341	1.684.102	4.939	3.390.194	5.074.296	65,3
13	WS	1.189	1.545.366	1.300	169	582.674	3.448	776.826	1.359.501	44,8
14	Ukupno	52.546	78.050.515	1.485	12.762	64.892.007	5.085	72.192.685	137.084.692	81,0

Izvor: Udruženje osiguravača Srbije. (2013). *Pregled premija osiguranja, šteta i drugih podataka o osiguranju od autoodgovornosti u 2013. godini.*

Grafikon br. 3. Likvidirane i rezervisane štete kod osiguranja od autoodgovornosti u 2013. u evrima

Izvor: Udruženje osiguravača Srbije. (2013). *Pregled premija osiguranja, šteta i drugih podataka o osiguranju od autoodgovornosti u 2013. godini.*

78,7 miliona evra u 2012. i 88,5 miliona evra u 2011. godini, bez doprinosa Garantnom fondu i Republičkom fondu obaveznog zdravstvenog osiguranja (u daljem tekstu: RFZO) (Zakon o obaveznom osiguranju u saobraćaju, 2009, čl. 35. st. 3.).³ Broj likvidiranih zahteva povećan je za 747 ili 1,4%, a iznos likvidiranih šteta (u daljem tekstu: LŠ) smanjen je za 601.751 evro ili 0,8% u odnosu na smanjenje od 11,1% u 2012. i povećanje od 9,0% u 2011. godini, kao rezultat različitog kretanja po društvima u odnosu na prethodnu godinu. AMS, Basler, Delta Generali, Dunav, Milenijum, Uniqa i Wiener Staedtische povećali su, a pet društava je smanjilo iznos LŠ u odnosu na 2012. godinu, dok je Axa u ovoj godini počela sa obavljanjem ove vrste osiguranja. Najveći deo od ukupnog iznosa likvidiranih šteta 27,9% u odnosu na 24,1% u 2012. i 23,0% u 2011. isplatio je Dunav, 45,4% u odnosu na 43,1% u 2012. i 38,1% u 2011. dva najveća, 59,0% u odnosu na 59,2% u 2012. i 59,3% u

³ Član 35 stav 3 obavezuje društva za osiguranje da 5% bruto premije od autoodgovornosti uplaćuju na račun pravnog lica koje obezbeđuje i sprovodi obavezno zdravstveno osiguranje koji služi za naknadu regresnih zahteva po osnovu osiguranja od autoodgovornosti.

2011. tri najveća, a 68,6% u odnosu na 69,8% u 2012. i 68,5% u 2011. godini četiri najveća društva.

Smanjen je prosečan iznos LŠ na 1.485 evra u odnosu na 1.518 evra u 2012. i 1.452 evra u 2011. godini, kao rezultat različitog kretanja po društvima za osiguranje, koji se kretao od 1.069 evra kod Axa, u odnosu na 785 evra u 2012. i 842 evra u 2011. kod Baslera, do 2.512 evra u odnosu na 2.463 evra u 2012. i 2.184 evra u 2011. godini koji je zabeležen kod DDOR Novi Sad.

Na kraju 2013. rezervisano je 12.762 nastala prijavljena zahteva za naknadu štete u odnosu na 13.721 u 2012. i 15.061 u 2011. godini, u iznosu od 64,9 miliona evra, u odnosu na 65,4 miliona evra u 2012. i 60,5 miliona evra u 2011. godini. Zabeležen je pad ukupno rezervisanih nastalih prijavljenih šteta (Rnpš) i nastalih neprijavljenih šteta (Rnnpš) za 1,1 milion evra, koje su u 2013. iznosile 137,1 milion evra u odnosu na 139,2 miliona evra u 2012. i 134,1 miliona evra u 2011. godini.

Prosečno rezervisana nastala prijavljena šteta iznosi 5.085 evra u odnosu na 4.770 evra u 2012. i 4.018 evra koliko je iznosila u 2011. godini. U odnosu na prethodnu 2011. godinu, prosek je veći za 315 evra ili 6,6% u odnosu na 752 evra ili 18,7% u 2012. godini. Najveći

prosek od 6.596 evra beleži DDOR, 6.557 Dunav, 4.939 Uniqa, 4.930 AMS, 4.559 Delta Generali, 4.368 AS i 4.032 evra Sava, a najniži 820 Axa, 1.326 Basler i 2.658 evra Milenijum.

Prosečno rezervisana nastala prijavljena šteta u odnosu na prosečno likvidiranu štetu veća je za 3,4 puta, u odnosu na 3,1 put u 2012. i 2,8 puta u 2011. godini.

Kao i kod likvidiranih šteta, najveći deo ukupno rezervisanih šteta (RŠ) 24,4% u odnosu na 28,8% u 2012. pripada Dunavu, u odnosu na 21,4% koliko je u 2011. zabeležila Delta Generali, 46,4% u odnosu na 48,8% u 2012. i 42,6% u 2011. Dunav i Delta Generali, kao dva najveća društva, 60,9% u odnosu na 64,7% u 2012. i 61,5% u 2011. tri najveća (Dunav, Delta Generali i DDOR Novi Sad), a 72,2% u odnosu na 75,1% u 2012. i 72,5% u 2011. godini ostvarila su četiri najveća društva (Dunav, Delta Generali, DDOR Novi Sad i Takovo).

Smanjeno je prosečno učešće rezervisanih šteta u zarađenoj premiji na 81,3% u odnosu na 83,9% u 2012. i 75,2% u 2011. godini kao rezultat osetnijih razlika po društvima od najnižeg 25,8% kod Axe do 136,2% koliko je iznosilo kod DDOR. Veće učešće od proseka zabeležilo je šest, a ispod proseka sedam osiguravača.

5. OSTVARENI REZULTATI

Ostvareni rezultati poslovanja u osiguranju iskazuju se na više načina. U ovom radu prikazaćemo racio brojeve, merodavan tehnički rezultat i dobitak, odnosno gubitak, koji su u osnovi dovoljni za ocenu uspešnosti poslovanja i ocenu boniteta društava za osiguranje.

U Tabeli br. 4 prikazani su racio brojevi režijskog dodatka (RD), TSO, racio šteta uključujući doprinos RFZO i UOS za doprinos Garantnom fondu, zelenu kartu i za poverene poslove javnih ovlašćenja, kombinovani racio sa RD i sa TSO, a tehnički rezultat od broja 1 do 14 bez efekata reosiguranja, pasivnog saosiguranja, ostalih funkcionalnih prihoda (OFP) i ostalih funkcionalnih rashoda (OFR).

Racio režijskog dodatka iznosi 18,4% koliko je iznosio i 2012. u odnosu na 18,2% u 2011. godini. Racio režijskog dodatka niži od proseka ostvarilo je šest društava koji se kretao između 17,1% kod Takova do 18,2% kod Uniqa, a ostalih sedam društava ostvarilo je racio režijskog dodatka viši od proseka koji se kretao od 18,9% kod Triglava do 154,9% kod Axe.

Racio troškova sprovođenja osiguranja smanjen je na 36,0% sa 43,9% u 2012. i 38,5% koliko je iznosio u 2011. godini. Bez obzira što su TSO veći od RD, izuzev kod

Tabela br. 4. Racio brojevi i tehnički rezultat osiguranja od autoodgovornosti 2013.

	Društvo	Racio brojevi			Kombinovani racio		Tehnički rezultat	
		RD	TSO	Šteta	Sa RD	Sa TSO	Sa RD	Sa TSO
1	AMS	22,4	19,6	51,7	74,1	71,3	0,65929	0,63621
2	AS	23,8	109,6	56,3	80,1	165,9	0,70702	-9,07883
3	Axa	154,9	126,7	207,7	362,5	334,4	2,44055	1,83391
4	Basler	21,3	14,7	58,0	79,3	72,8	0,72552	0,67091
5	DDOR	20,4	27,0	66,5	86,9	93,5	0,83124	0,90656
6	DG	17,6	17,9	53,0	70,6	70,9	0,66262	0,66454
7	Dunav	17,2	56,6	37,8	55,1	94,4	0,47253	0,93075
8	Milenijum	21,2	29,2	79,0	100,2	108,2	1,01238	1,12814
9	Sava	17,5	23,4	52,6	70,1	76,0	0,65778	0,71017
10	Takovo	17,1	38,1	61,3	78,4	99,4	0,76855	1,04361
11	Triglav	18,9	59,7	69,6	88,5	129,3	0,86999	1,77686
12	Uniqa	18,2	14,5	69,0	87,2	83,5	0,86906	0,83031
13	WS	18,0	19,4	56,9	74,9	76,3	0,71177	0,72436
14	Ukupno	18,4	36,0	53,6	72,0	89,6	0,67258	0,86326
15	Ukupno sa RD i efektima reosiguranja bez OFP i OFR						0,56369	
16	Ukupno sa RD, efektima reosiguranja, OFP i OFR						0,52029	
17	Ukupno sa TSO i efektima reosiguranja bez OFP i OFR							0,72383
18	Ukupno sa TSO, efektima reosiguranja, OFP i OFR							0,65890

Izvor: Udruženje osiguravača Srbije. (2013). Pregled premija osiguranja, šteta i drugih podataka o osiguranju od autoodgovornosti u 2013. godini.

Tabela br. 5. Neto dobitak, odnosno neto gubitak ostvaren u 2013. godini

	Društvo	Neto dobitak		Neto gubitak	
		Iznos	Učešće	Iznos	Učešće
1	AMS	4.225.734	15,9	0	0,0
2	AS	0	0,0	499.712	23,0
3	Axa	0	0,0	6.455	0,3
4	Basler	111.163	0,4	0	0,0
5	DDOR	1.586.747	6,0	0	0,0
6	DG	11.237.137	42,3	0	0,0
7	Dunav	4.193.006	15,8	0	0,0
8	Milenijum	0	0,0	448.640	20,7
9	Sava	1.919.792	7,2	0	0,0
10	Takovo	1.291.873	4,9	0	0,0
11	Triglav	0	0,0	1.215.304	56,0
12	Uniq	1.752.628	6,6	0	0,0
13	WS	222.780	0,8	0	0,0
14	Ukupno	26.540.861	100,0	2.170.110	100,0
15	Dobitak-gubitak	24.370.750			

Izvor: Udruženje osiguravača Srbije. (2013). *Pregled premija osiguranja, šteta i drugih podataka o osiguranju od autoodgovornosti u 2013. godini.*

AMS, Baslera, Delta Generali i Uniqe, društva i dalje primenjuju niži RD od limitiranih 23% bruto premije osiguranja.

Racio šteta povećan je na 53,6% sa 47,2% u 2012. i 49,6% koliko je iznosio u 2011. godini. Bez obzira na povećanje, racio šteta ukazuje da je rezultat veoma povoljan, ali uz osetnije razlike po društvima koji se kreću između 51,7% kod AMS i 207,7% kod Axa.

Kombinovani racio sa režijskim dodatkom iznosi 72,0% u odnosu na 65,6% i 67,8%, a sa TSO 89,6% u odnosu na 91,1% u 2012. i 88,1% koliko je iznosio u 2011. godini. Rezultat je već istaknutih razlika između racija režijskog dodatka i racija troškova sprovođenja osiguranja. Kombinovani racio sa troškovima sprovođenja osiguranja u proseku je veći za 17,6 indeksnih poena, u odnosu na 25,5 u 2012. i 20,3 indeksna poena u 2011. godini, od kombinovanog racija sa režijskim dodatkom, ali ukazuje da su ostvareni pozitivni rezultati.

Tehnički rezultat, uključujući doprinos Garantnom fondu, RFZO, zelenu kartu i UOS za poverene poslove javnih ovlašćenja (u daljem tekstu: PJO) bez efekata reosiguranja i pasivnog saosiguranja, ostalih funkcionalnih prihoda i ostalih funkcionalnih rashoda sa režijskim dodatkom iznosi 0,67258 u odnosu na 0,73876 u 2012. i 0,648589 u 2011. bez RFZO, Garantnog fonda, zelene karte i PJO, a sa troškovim sprovođenja osiguranja

0,86326 u odnosu na 1,08603 u 2012. i 0,873343 koliko je u 2011. godini iznosio bez RFZO, Garantnog fonda, zelene karte i PJO. Kada se uključe efekti reosiguranja, pasivnog saosiguranja, ostali finansijski prihodi i ostali finansijski rashodi, tehnički rezultat je povoljniji, što je iskazano u tabeli br. 4 od broja 15 do 18.

Neto dobitak osiguranja od autoodgovornosti obuhvata prihode i rashode, uključujući TSO, tako da RD nema uticaja na ovako utvrđen finansijski rezultat.

Ukupan neto dobitak osiguranja od autoodgovornosti iznosi 24.370.750 evra, u odnosu na 14.393.163 evra u 2012. za sve vrste obaveznih osiguranja u saobraćaju i 24.346.379 evra u 2011. godini, koliko je iznosio samo za osiguranje od autoodgovornosti.

Posmatrano u celini, ostvareni rezultati osiguranja od autoodgovornosti su pozitivni. Na osnovu prosečnog racija šteta, kombinovanog racija, tehničkog rezultata, kao indikatora politike cena osiguranja, i neto dobitka može se zaključiti da je postojeći tarifni sistem osiguranja od autoodgovornosti bio dovoljan za pokriće šteta i drugih obaveza u skladu sa zakonom (Udruženje osiguravača Srbije, 2010). Na osnovu ostvarenih rezultata svih društava u 2013. godini nije imalo osnova za povećanje premijskog sistema sa jedinstvenim osnovama premije i minimalne tarife premija osiguranja od

autoodgovornosti koja služi kao osnova za utvrđivanje tarifa premija svih društava u zemlji.

Na zahtev UOS Narodna banka Srbije dala je saglasnost na novu minimalnu tarifu premija osiguranja od autoodgovornosti (Udruženje osiguravača Srbije, 2014) koja je u proseku veća za 45%.⁴ Novom tarifom ukinute su zone rizika (sva registarska područja motornih vozila u Republici Srbiji čine jednu (devetu) zonu rizika) i kriterijumi za korekciju premije u zavisnosti od ostvarenih merodavnih tehničkih rezultata u prethodnom periodu. Društvo za osiguranje ima slobodu da, saglasno pravilima o upravljanju rizikom, svojim aktima poslovne politike sačini svoju tarifu i ukalkuliše dodatne iznose iznad onih utvrđenih minimalnom tarifom u skladu sa zakonom, ali ona ne može biti niža od minimalne tarife premija. Povećanje minimalne premije izazvalo je snažno osporavanje od strane vlasnika motornih vozila, sredstava informisanja i šire javnosti, koja je ostala bez odgovora na više pitanja i komentara jer se Narodna banka Srbije i društva za osiguranje nisu oglašavali. UOS je na razne načine obrazlagalo svoj zahtev ističući sledeće argumente za povećanje premije: bonus-malus sistem 6%, doprinos RFZO 5%, povećanje minimalnih limita pokrića 15% i već nastale štete Garantnog fonda koje će uticati na povećanje premije za 20%. Zanimljivo bi bilo znati odgovor na pitanje: Da li je izrađivana i da li je tražena zvanična kalkulacija, odnosno da li je vršeno utvrđivanje cene – premije osiguranja od autoodgovornosti, koje bi poslužilo kao osnova za povećanje te premije za 45%? U ovom radu nećemo se baviti ovim pitanjem. Ostvareni rezultati u narednom periodu daće pravi odgovor da li su i koliko ovi argumenti bili opravdani. Jedno je veoma pozitivno – otklonjena je opasnost ponovnog odlaganja primene minimalnih limita pokrića, što će u značajnoj meri popraviti kvalitet zaštite trećih oštećenih lica, vlasnika motornih vozila kao osiguranika. Smatramo da je veoma važno promeniti i postojeći bonus-malus sistem (Cerović, 2013, 327). U cilju bolje diferencijacije osiguranika u zavisnosti da li su ili nisu pričinili jednu ili više šteta treba povećati maksimalni bonus sa 15% (Odluka o osnovnim kriterijumima bonus-malus sistema, podacima za primenu tog sistema i najvišem bonusu, 2010) na 50% ili 60% kako bi se približili velikom broju drugih evropskih zemalja u kojima se on kreće između 45% i 70%, među kojima je u Luksemburgu, članici Evropske unije, obaveznog karaktera (Cerović, 2012, 158).

⁴ Minimalnom tarifom premija za osiguranje vlasnika motornih vozila od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima broj 14/03-03/1 na koju je dobijena saglasnost Narodne banke Srbije, zamenjen je Premijski sistem i minimalna tarifa sa jedinstvenim osnovama premije broj 10/01-13/1 od 28. 5. 2010.

Mora se imati u vidu da visina premije osiguranja od autoodgovornosti zavisi od iznosa nastalih šteta, prvenstveno od proširivanja i povećanja prava za naknadu štete na licima. U Srbiji jeste najniža premija u odnosu na okruženje i skoro sve druge evropske zemlje, ali su najniže i naknade šteta, pre svega na licima, što je duži niz godina onemogućavalo povećanje premije osiguranja od autoodgovornosti. Treba očekivati određene promene, prvenstveno zahvaljujući povećanju minimalnih limita pokrića na 1.000.000 evra za štete na licima i 200.000 evra za štete na stvarima čije je stupanje na snagu od 13. 10. 2012. pomereno za 13. 10. 2014. godine, što smatramo da nije trebalo odlagati (Cerović, 2014, 28).

Prema odredbama zajedničke Minimalne tarife premija društva bi u proseku morala smanjiti RD za 0,3%, a TSO za 17,9% bruto premije. Imajući u vidu da su TSO stalno bili veći od RD, nelogično je njihovo smanjivanje ispod zakonom limitiranih 23%. Realnije i logičnije bi bilo limitirati RD i TSO od autoodgovornosti, uključujući i proviziju za pribavljanje osiguranja, na 25% ili 30% bruto premije, ali da to bude obaveza koju će društva za osiguranje dosledno sprovoditi, a Narodna banka Srbije kontrolisati. Osiguravači moraju znati da zakonodavac ima pravo, a pre svega obavezu, da zaštiti vlasnike motornih vozila od neprimereno visokih troškova sprovođenja ovog obaveznog osiguranja. Upravo zbog toga što se radi o velikom broju vlasnika motornih vozila i trećih oštećenih lica neophodan je povećan državni nadzor jer eventualne negativne posledice, pored društava za osiguranje, mogu pogoditi i veliki broj trećih oštećenih lica što, u konačnom, pada na teret vlasnika motornih vozila.

6. ZAKLJUČAK

Broj zaključenih osiguranja i visina premije osiguranja od autoodgovornosti u 2013. povećani su u odnosu na prethodnu godinu. Zahvaljujući blagom povećanju broja zahteva za naknadu štete, smanjenju iznosa likvidiranih šteta i smanjenju broja i iznosa rezervisanih zahteva za naknadu štete ostvareni su pozitivni rezultati poslovanja. Obavezna osiguranja u saobraćaju u celini i osiguranje od autoodgovornosti duži niz godina beleže pozitivne tehničke i finansijske rezultate.

Imajući u vidu ostvarene rezultate poslovanja u celini, zajednički premijski sistem i dosadašnja minimalna tarifa premija osiguranja od autoodgovornosti (do 30. 6. 2014.) bila je dovoljna za pokriće zahteva za naknadu štete i drugih obaveza u skladu sa zakonom, ali je donošenjem nove minimalne tarife povećana premija

što stvara veoma dobru pretpostavku za još bolje rezultate osiguranja od autoodgovornosti u narednom periodu.

Dugogodišnji problemi ukazuju na potrebu preispitivanja primene tarife minimalnih premija i prelazak na koncept liberalizacije tržišta osiguranja od autoodgovornosti. Na osnovu sopstvene procene rizika i poslovne politike, imajući u vidu sopstveno iskustvo, iskustvo drugih osiguravača u zemlji i inostrano iskustvo, osiguravači će tražiti dozvoljena zajednička rešenja u skladu sa Kodeksom o ponašanju u poslovima obaveznih osiguranja u saobraćaju. Na ovaj način društva za osiguranje postala bi odgovornija za rizike svog poslovanja i u ovoj vrsti osiguranja jer treba imati u vidu da je liberalizacija tržišta osiguranja od autoodgovornosti obavezan standard u zemljama članicama Evropske unije.

Zahvaljujući povećanju minimalne premije neophodno je da Narodna banka Srbije što pre izvrši

poboljšanje bonus-malus sistema. Treba ga približiti rešenjima u drugim evropskim zemljama, a društvima za osiguranje ostaviti mogućnost donošenja svojih sistema ukoliko su povoljniji za osiguranike. Poboljšanje sistema bonus-malus doprineće većem broju pozitivnih efekata u pružanju usluga osiguranja od autoodgovornosti i pravednijoj ceni ovog obaveznog osiguranja u zavisnosti od sopstvenog doprinosa osiguranika u ostvarenju rizika (subjektivnih faktora rizika).

Dugogodišnja neusklađenost RD i TSO ukazuje da je nelogično smanjivanje RD kako je definisano Minimalnom tarifom premija. Realnije je izvršiti izmene Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju i limitirati RD i TSO od autoodgovornosti, uključujući i proviziju za pribavljanje osiguranja, do 25% ili 30% bruto premije, s tim da to bude obaveza koja će se dosledno sprovoditi i kontrolisati.

Milan CEROVIC, PhD

Results of MTPL insurance in 2013

UDC: 368.212“2013“

Informative contribution

SUMMARY

The motor third party liability insurance over a longer period of time accumulated the largest premium of all types of life and non life insurances in the Republic of Serbia. Since it is a compulsory insurance it is determined by the detailed legal provisions and undergoes stricter supervisions conducted by the state authorities.

The paper shows the business results by the Insurance Companies as well as for the whole market including number of policies, premium, number and amount of paid and reserved claims, ratio numbers, technical result and financial profits or loss.

The liberalization of the market is being proposed aiming for the raise of the quality and freedom of services related to this type of insurance, the improvement of bonus-malus system as well as the increase of the limited expenses used to cover the business costs including acquisition provision.

Key words: motor third party liability (MTPL), premium, claims, ratio numbers, technical and financial results.

LITERATURA (REFERENCES)

Cerović, M. (2014). Visina pokrića kod osiguranja vlasnika motornih vozila od odgovornosti, *Evropska revija za pravo osiguranja*, 1, 58–68.

Cerović, M. (2013). Bonus i malus u osiguranju od autoodgovornosti uporedno-pravno i u Srbiji, u: Marano, P., Jovanović, S., Labudović Stanković, J. (urednici): *Pravo osiguranja Srbije u tranziciji ka evropskom (EU) pravu osiguranja* (327–345). Beograd: Udruženje za pravo osiguranja Srbije.

Cerović, M. (2012). *Osiguranje motornih vozila – tendencije razvoja*, Novi Sad: Privredna akademija.

Narodna banka Srbije. Podaci o poslovanju društava za osiguranje, godišnji izveštaji, dostupno na: http://www.nbs.rs/internet/cirilica/60/60_2/index.html, 1. 8. 2013.

Odluka o osnovnim kriterijumima bonus-malus sistema, podacima za primenu tog sistema i najvišem bonusu, *Službeni glasnik RS*, br. 24/10 i 60/11.

Udruženje osiguravača Srbije. (2014). *Minimalna tarifa premija za osiguranje vlasnika motornih vozila od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima*, br. 14/03–03/1 na koju je dobijena saglasnost Narodne banke Srbije G. Br. 973 od 14. 2. 2014.

78

Udruženje osiguravača Srbije. (2013). *Pregled premija osiguranja, šteta i drugih podataka o osiguranju od autoodgovornosti u 2013. godini*.

Udruženje osiguravača Srbije. (2010). *Premijski sistem i minimalna tarifa sa jedinstvenim osnovama premije*, br.

10/01–13/1 28.05.2010. po prethodno pribavljenoj saglasnosti Narodne banke Srbije G. br. 9963 od 24. 5. 2010.

Zakon o obaveznom osiguranju u saobraćaju, *Službeni glasnik RS*, br. 51/09, 78/11, 101/11, 93/12 i 7/13 Odluka Ustavnog suda.